

I. Indledning.

1. Medens de verdenspolitiske forudsætninger for 18. generalforsamling i 1963 havde været særlig gunstige, og der før og under mødesamlingen blev taget skridt til fjernelse af farligt konfliktstof på mange områder og i mange dele af verden, (således især med undertegnelsen — før generalforsamlingens åbning — af Moskva-aftalen om forbud mod kernevåbenforsøg i atmosfæren, det ydre rum og under vandet, samt med vedtagelsen af generalforsamlingens resolution om udelukkelse af kernevåben fra det ydre rum) var forventningerne til 19. generalforsamling ikke præget af optimisme. Baggrunden herfor var den økonomiske krise, der var opstået for FN, ved en række landes vægring ved at deltage i finansieringen af organisationens fredsbevarende operationer i Gaza og Congo og de hermed forbundne politiske problemer.

2. Problemkomplekset omkring FNs fredsbevarende foranstaltninger kan kort skitseres som værende en strid om kompetencen til at iværksætte og finansiere de nævnte foranstaltninger.

Efter østlig (og fransk) opfattelse er det alene Sikkerhedsrådet, der kan træffe afgørelse om iværksættelsen af fredsbevarende operationer, og kun udgifter pålagt af Rådet i forbindelse hermed kan medføre en betalingsforpligtelse for medlemsstaterne. Undladelse af at betale udgifter til fredsbevarende foranstaltninger, der er vedtaget af generalforsamlingen angiveligt i strid med pagten, kan derfor ikke medføre stemmeretsfortabelse ifølge pagtens art. 19.

Heroverfor står det synspunkt, der deles af de fleste vestlige lande, hvorefter Sikkerhedsrådet har hovedansvaret, men ikke

eneansvaret for fredens opretholdelse. Såfremt Rådet på grund af uenighed mellem de permanente medlemmer hindres i at gribe ind over for en trussel mod freden, skal forsamlingen kunne anbefale medlemmerne passende foranstaltninger, herunder eventuel anvendelse af væbnet magt. Indsættelse af væbnede styrker er i praksis kun sket med de implicerede landes samtykke. Udgifterne til de således truffene foranstaltninger må bæres af alle medlemsstater, og dersom et medlemsland vægrer sig ved at betale, vil det — når dets restancer akkumuleres til mere end 2 års bidrag til FNs budget — fortabe sin stemmeret i generalforsamlingen ifølge pagtens art. 19; (en redegørelse for problemets juridiske og politiske sider findes nedenfor i bilag 5).

3. I løbet af året 1964 var der for en række lande, navnlig Sovjetunionen og de øvrige østeuropæiske lande, opstået så store restancer på kontiene for FNs vagtstyrke i Gaza (UNEF) og Congo-operationerne (ONUC); at spørgsmålet om anvendelsen af bestemmelsen i art. 19 om stemmeretsfortabelse ville blive aktuel ved 19. generalforsamlings sammentræden. For at undgå en konfrontation mellem de to modstridende opfattelser af lovligheden af iværksættelsen og finansieringen af disse fredsbevarende foranstaltninger blev der — bl.a. i det under 17. samling oprettede 21-magts udvalg til undersøgelse af særlige metoder for finansieringen af fredsbevarende foranstaltninger — gjort adskillige forsøg på at nå til en løsning af de foreliggende problemer inden åbningen af generalforsamlingen, der ifølge forretningsordenen finder sted den 3. tirsdag i september. Imidlertid førte bestræbelserne ikke til